

Грабар М.В.

асистент,

Мукачівський державний університет,

Кирилюк Ю.А.

магістрант,

Мукачівський державний університет,

м. Мукачево

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ СИСТЕМНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ

Туристично-рекреаційна галузь сьогодні являється одним із перспективних напрямків соціально-економічного розвитку національного господарства. Сфера туризму та рекреації стає дієвим засобом формування ринкового механізму господарювання, забезпечення зайнятості, надходження значних коштів до державного бюджету, однією з форм раціонального використання вільного часу та проведення змістовного дозвілля.

Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку туристично-рекреаційної галузі знаходять своє відображення у наукових працях Р. Лазара, Ю.А. Урсакія, А. О. Меліхової, О.О. Любіцевої, В.В. Шулика, О.П. Болдирєва.

В нашій країні існують всі передумови для розвитку туризму: історичні, географічні, природні, економічні, соціально-демографічні. Тому, проблемні аспекти туристично-рекреаційної галузі доцільно розглядати на загальнодержавному та регіональному рівні. Загалом, туристична галузь поступово розвивається, хоча не характеризується стабільним зростанням. Відповідно, причинами нестабільності є ряд проблем, які сповільнюють розвиток туризму та рекреації.

Розглядаючи проблемні аспекти системного розвитку сфери туризму та рекреації на національному рівні можемо виділити наступні проблеми:

- у засобах масової інформації населення активно проводиться реклама міжнародного туризму і майже відсутня реклама внутрішнього туризму, за виключенням загальновідомих зон туризму та рекреації (Криму і Карпат); На сьогодні більшість туристичних фірм країни працюють переважно на вивіз туристів, а отже і капіталу, за кордон, тобто на «імпорт вражень».
- відсутні кошти на реконструкцію пам'яток історії та архітектурного мистецтва, а залучення інвестицій гальмується через неврегульовану нормативно-законодавчу базу країни;
- в Україні не розвинений сектор туристичної індустрії. У жодному місті України не роздаються безкоштовні буклети-путівники історико-культурних пам'яток міста. Крім того, не у всіх містах наявні такі путівники, що обумовлено вузьким тлумаченням туризму та малою обізнаністю про різноманіття туристичних послуг;
- різноманіттям туристичних послуг, можуть похвалитися переважно міста-мільйонери, міста загальноновизнаних зон рекреації та туризму (Крим, Карпати), деякі історичні та культурні центри. В той час коли, в більшості міст України можна розвивати промисловий, оздоровчий та інші види туризму. Але для цього ж знову потрібні інвестиції для створення бізнес-центрів, рекреаційних зон відпочинку, які поєднували в собі пасивні та активні види відпочинку.

Досліджуючи розвиток туристично-рекреаційної сфери на регіональному рівні на прикладі туристично-рекреаційного комплексу Закарпаття наявні проблеми системного розвитку доцільно згрупувати за такими основними напрямками [1, с. 22-24]:

- 1) адміністративно-регуляторного характеру: неврегульованість туристично-рекреаційного законодавства, відсутність єдиного координаційного органу регулювання діяльності комплексу, відсутність на рівні області генерального плану використання території, в т.ч. земель туристично-рекреаційного призначення, непрозорий механізм виділення земельних ділянок під проекти туристично-рекреаційного призначення, мала кількість

пунктів аварійно-рятувальних загонів, їх незадовільне оснащення та низька матеріально-технічна база, високий рівень неорганізованих в'їзних туристичних потоків із сусідніх країн;

- 2) економічні: слабка комунікаційна доступність перспективних для освоєння в туристично-рекреаційних цілях територій, низький рівень інфраструктури в багатьох районах, невідповідність комфортності та механізму функціонування рекреаційної інфраструктури міжнародним стандартам, значна територіальна диференціація у господарському використанні рекреаційного потенціалу, високий рівень «тінізації» діяльності туристично-рекреаційних закладів, досить висока частка непрацюючих закладів; на рівні окремих громад додатково можуть виникати проблеми: локалізованої інфляції, підвищення цін на продуктові та промислові товари; спекуляції з нерухомістю, земельними ділянками;
- 3) соціального характеру: нестача кваліфікованих кадрів середньої ланки (адміністраторів, екскурсоводів, гідів), рівень якості робочих місць, яка визначається специфікою діяльності закладу, знищення архітектурної та культурної спадщини, можливість знищення традиційного укладу життя в сільських громадах, насадження нових правил, урбанізованих норм, низька культура туристів, комерціалізація окремих видів діяльності;
- 4) природоохоронного характеру: погіршення якості навколишнього середовища, невідворотні зміни у природних системах, збільшення транспортних потоків та натовпів, рівня шуму, необхідність визначення рівня екологічного навантаження на конкретні рекреаційні місцевості, запровадження та порядок визначення плати за використання природних рекреаційних ресурсів.

Враховуючи наявний потенціал, як всієї країни, так і окремо взятих територій за умови правильно розставлених акцентів та пріоритетів розвитку й вирішення вище зазначених проблем сфера туризму та рекреації могла б становити левову частку доходів бюджету. Таким чином, розвиток туристично-

рекреаційної галузі принесе багато користі, як в оздоровчому плані, так і в економічному.

Література:

1. Сочка К. Звіт з базового дослідження стратегічного пріоритету Закарпатської області «Розвиток туризму та курортно-рекреаційної сфери» / К. Сочка. – Ужгород, 2007.– 26 с.